ATODIAD

SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU
CYDNERTHEDD ARIANNOL CYNGHORAU YNG NGHYMRU

Cyf	Argymhellion	Cytuno	Ymateb/ Gweithrediad	Swyddog Cyfrifol	Dyddiad Gweithredu
1	Dylai cynghorau sicrhau bod eu cynllun corfforaethol:				
	• wrth wraidd y broses o lywio cynlluniau gwasanaeth a strategaethau ategol eraill gan gynnwys y gweithlu, technoleg gwybodaeth a gwariant cyfalaf;	Cytuno a chredu fod cynllun corfforaethol Cyngor Gwynedd yn gyrru			
	• yn cynnal blaenolwg 3-5 mlynedd o leiaf a'i fod yn unol â'r cynllun ariannol tymor canolig a strategaethau ategol eraill; a	Cytuno yn rhannol	• Mae hwn yn un o hoff themâu SAC, ac yn debyg o gael sylw yn yr adolygiad corfforaethol yn 2016/17. Credwn fod y cynllun strategol eisoes yn unol â'r cynllun ariannol tymor canolig, ond rhoddir ystyriaeth bellach i hyn ar adolygiad nesaf y cynllun strategol	Tîm Rheoli Corfforaethol	Cynllun Strategol 2017/18 – 2019/20
	• dylai nodi'n glir rôl ddymunol y cyngor mewn pum mlynedd – y model ar gyfer darparu gwasanaethau â blaenoriaeth a'r seilwaith a'r adnoddau sydd eu hangen i gyflawni blaenoriaethau yn y dyfodol o fewn y cyllid sydd ar gael.	Cytuno yn rhannol	• Credwn fod cynllun pum mlynedd yn gyfnod heriol mewn adeg o newid cyflym, lle mae angen i'r Cyngor fod yn 'ystwyth', yn wyneb yr her ariannol, ayb.	Tîm Rheoli Corfforaethol	Cynllun Strategol 2017/18 – 2019/20

2	Dylai cynghorau sicrhau bod eu cynllun ariannol tymor canolig yn nodi'r prif risgiau ariannol a thybiaethau allweddol a dylai uwch swyddogion a chynghorwyr graffu arnynt a'u herio'n effeithiol cyn mabwysiadu'r cynllun.	Cytuno	Rydym ni eisoes yn gwneud hyn i raddau helaeth yn barod yn y seminarau cyllidebu blynyddol, ond efallai bod lle i gofnodi'r risgiau penodol yma yn gliriach yn yr adroddiad i'r Cyngor ar y strategaeth ariannol. Gellid ychwanegu rhan yn ymwneud a risg, gan nodi'r prif risgiau posibl, a beth fyddai ein hymateb i hynny, sef cynyddu lefel y toriadau y byddai eu hangen. Tra gallwn ystyried gwella'r adroddiad drwy roddi cymal yn adnabod y risgiau mwyaf, e.e. beth pe byddai codiad tâl yn 2% yn hytrach na 1%, mae adroddiad SAC ei hunain yn gamarweiniol wrth hepgor unrhyw grybwylliad o'r cyd-destun hanfodol o drefn gyllido awdurdodau lleol gan Lywodraeth Cymru, a'i diffyg arwyddion am lefel ariannu yn y dyfodol (yn wahanol i Lywodraeth yr Alban), a'r ansicrwydd cenedlaethol ynglŷn ag ad-drefnu'r cynghorau.	Pennaeth Cyllid	Chwefror 2016
3	Mae angen i gynghorau sicrhau bod diffygion ariannol yn cael eu rhagamcanu'n gywir a'u cysoni'n llawn â chynlluniau arbed manwl ar gyfer pob blwyddyn o oes y cynllun ariannol tymor canolig.	Cytuno	Rydym ni eisoes yn gwneud hyn.	Pennaeth Cyllid a'r Prif Weithredwr	Parhaus

4	Dylai cynghorau gynnal adolygiad rheolaidd o ddigonolrwydd y trefniadau sicrwydd ariannol sy'n sail i gyflawni cynlluniau arbed blynyddol, gan gynnwys lefel y gwaith craffu a herio a gynigir gan gynghorwyr.	Cytuno	Mae Cyngor Gwynedd wedi sefydlu trefn newydd i Aelodau Cabinet perthnasol adolygu cyrhaeddiad cynlluniau arbedion, a diau fydd y Pwyllgor Archwilio hefyd am wirio trefniadau i ddelio â phrif risgiau'r Cyngor, a chraffu'r materion ariannol sylweddol yma.	Pennaeth Cyllid	Chwarter 3 o 2015/16.
5	Dylai cynghorau sicrhau bod ganddynt strategaeth cronfeydd wrth gefn gynhwysfawr sy'n amlinellu diben penodol cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy cronedig fel rhan o'u Cynllun Ariannol Tymor Canolig.	Cytuno yn rhannol	Gweler penderfyniad Cabinet 23/06/2015 ynghyd ag adroddiad i'r Pwyllgor Archwilio 30/06/2015 ar gyfer y polisi ar gronfeydd, sydd bellach wedi'i ffurfioli, ynghyd ag adolygiad o gronfeydd penodol. Gweler y rhan berthnasol o'r adroddiad i'r Cyngor llawn 05/03/2015 ar gyfer ystyriaeth o ddefnydd o falansau cyffredinol, ynghyd ag atodiad yn crynhoi cronfeydd y Cyngor. Mater cymhleth a manwl fyddai cael un 'strategaeth' ar gyfer yr holl gronfeydd amrywiol, ond mae'n amlwg fod canlyniad yr adolygiad diweddar yn cefnogi'r cynllun ariannol tymor canolig.	Pennaeth Cyllid	Eisoes yn weithredol

6	Dylai cynghorau ddatblygu polisïau cwbl gorfforaethol ar gynhyrchu incwm.	Cytuno yn rhannol	Ddaru'r Pennaeth Cyllid arwain adolygiad cenedlaethol ar gynhyrchu incwm ychydig flynyddoedd yn ôl, ac ar wahân i ffioedd parcio, prin oedd y cyfleoedd yn Cyngor Gwynedd. Ers hynny, gweithredwyd mewn sawl maes i gyflawni arbedion corfforaethol, ac mae'r adrannau wedi cynnwys cynlluniau codi incwm yn eu cynlluniau arbedion effeithlonrwydd 2014/15 - 2017/18. Er hynny, bydd yr Arweinydd Rhaglen Arbedion a'r Pennaeth Cyllid yn chwilio am fwy o gyfleoedd i gynhyrchu incwm fel rhan o'u gwaith i uchafu arbedion effeithlonrwydd, a bwriedir gweithio gyda SAC er mwyn ceisio darganfod y cyfleoedd hynny.	Pennaeth Cyllid	2015/16
7	Dylai cynghorau: • atgyfnerthu trefniadau pennu a monitro cyllidebau er mwyn sicrhau cydnerthedd ariannol; ac • adolygu cwmpas ac effeithiolrwydd eu systemau a'u rheolaethau ariannol mewnol ac allanol er mwyn sicrhau eu bod yn addas at y diben ac yn rhoi rhybudd cynnar am wendidau mewn systemau allweddol.	Ansicr	Rydym, i raddau, yn cyflawni hyn eisoes. Bwriedir trafod manylion hyn ymhellach gyda'r archwilwyr allanol.	Pennaeth Cyllid a Thîm Rheoli Cyllid	2015/16

8	Rhaid i gynghorau adolygu eu timau cyllid a sicrhau bod ganddynt ddigon o adnoddau a’r sgiliau cywir i fodloni gofynion yn y dyfodol.	Cytuno yn rhannol	Hyn yn digwydd rŵan fel rhan o’r gyfundrefn arbedion / toriadau, gan geisio sicrhau nad yw’r toriadau / arbedion yn effeithio ar ein gallu i helpu gwasanaethau’r Cyngor. Bydd yn anodd “sicrhau digon o adnoddau” yn y cyd-destun heriol, ond rydym yn ceisio, cystal â phosib, i gael y cydbwysedd iawn mewn lle. Ni ellir osgoi elfen o risg wrth weithredu newidiadau ac wrth ymdrechu i gefnogi gwasanaethau fydd yn trawsffurfio.	Pennaeth Cyllid	Parhaus
9.	Mae angen i swyddogion cynghorau sicrhau bod gan gynghorwyr y wybodaeth a’r sgiliau sydd eu hangen arnynt i gyflawni gwaith llywodraethu a herio effeithiol drwy ymestyn cyfleoedd hyfforddi a llunio gwybodaeth reoli o ansawdd uchel.	Cytuno	Rydym i raddau yn cyflawni hyn eisoes, ond bwriedir trafod manylion hyn ymhellach gyda’r archwilwyr allanol.	Pennaeth Cyllid (yng nghyswllt cyllidebu)	Cylch cyllidebu 2016/17